

новітніх методів селекції свиней, що допомогло Україні залишатися одним з провідних виробників свинини у СРСР. Його спадщина продовжує жити в наукових колах та практичних господарствах, що використовують його методики та досягнення.

Список літератури

1. Нагаєвич В. М., Самородов В. М. Золоті розсипи спадщини Федора Почерняєва: урочистості з нагоди 80-річчя вченого й організатора науки // Вісн. Полтав. аграр. академії. 2009. № 1.
2. Особова справа. Почерняєв Федір Кузьмич. // Архів інституту свинарства і АПВ НААН. 69 арк.
3. Сагло О.Ф. та Шендрик Л.К., 2013. Від церковно-учительської школи до галузевого інституту. Свинарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник. Полтава. Вип.63. 87-96.

УДК: 595.421:616.98:579.834.1:591.54:616-036.22:

**РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОГО ВПЛИВУ
ЗМІН КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА ТРОФІЧНУ
АКТИВНІСТЬ КЛІЩІВ ТА ЇХ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ СТАН**

Подобівський С. С.

Тернопільський національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського

E-mail: podobivskiy@tdmu.edu.ua

Іксодові кліщі на теперішній час є невід'ємним компонентом багатьох природних і штучних біоценозів в західних областях України. Найбільш масовими є два види кліщів: *Ixodes ricinus* і *Dermacentor reticulatus*. Такому активному поширенню кліщів у досліджуваному регіоні, очевидно, сприяли кліматичні зміни, які відбулися за останнє десятиліття.

Завданням наших досліджень було встановити можливу залежність трофічної активності кліщів та їх епідеміологічного стану від впливу кліматичних факторів: температури і відносної вологості повітря.

Ідентифікацію кліщів здійснювали за допомогою оптико-

електронної системи «IMAGLAV-SEO» з використанням сучасних визначників. Епідеміологічний стан кліщів визначався за допомогою ампліфікатора «ROTOR-GENE 6000» в реальному часі. Показники основних кліматичних факторів частково визначалися із застосуванням сучасних електронних гаджетів, а також використані дані Тернопільського гідрометеорологічного центру [1, 2]. За основу трофічної активності кліщів були взяті випадки нападів кліщів на людей протягом 2017-2024 років.

Згідно результатів аналізу середньорічних показників температура по роках з 2017 по 2024 суттєво не змінювалася. Протягом 2017-2021 років вона поступово знижувалася, а починаючи 2022 по 2024 – поступово зростала. Таким чином температурні показники досягли свого максимуму у 2024 році.

Зміни відносної вологості повітря протягом досліджуваного періоду майже корелюють зі змінами температури, а саме підвищення температури зумовлює зниження відносної вологості повітря. Таким чином криві змін відносної вологості повітря є дзеркальним відображенням кривих змін температури.

Здійснено аналіз ще одного важливого фактору середовища – кількості опадів у весняно-літній-осінній періоди 2017-2024 років. За результатами аналізу даних встановлено, що починаючи з 2018 року, коли спостерігалася найменша кількість дощових днів – 39, їх кількість поступово зростає, досягаючи максимуму у 2023 році – 71 день, а 2024 році різко зменшується до 57 днів.

Всі ці три кліматичні фактори активно впливають на активність кліщів в плані їх біології живлення і біології розмноження.

Нами було окремо опрацьовано кліщів у 2017-2019 і 2020-2024 роках. Перші три роки характеризувалися масовими зверненнями населення у лабораторію з дослідження кліщів після їх ураження кліщами. У наступні 4 роки кількість звернень скоротилася спочатку у зв'язку з епідемією «Covid-19», а згодом із початком війни.

За результатами досліджень найвища трофічна активність кліщів спостерігалася у 2018 і 2019 роках при середньомісячних температурах дещо вищих за 18 °C і відносній вологості повітря в межах 63-65 %, а найменший показник був у 2022 році при температурі меншій 17 °C і вологості повітря понад 66 %. З

результатів досліджень можна зробити висновок, що трофічна активність кліщів перебуває у певній залежності від кліматичних факторів, але частота їх нападів на людей також залежить і від частоти їх перебування у місцях наявності самих кліщів.

Дослідження епідеміологічного стану кліщів показали що ступінь їх зараження патогенами корелюється із кількістю досліджених кліщів, але є яскраві піки збільшення їх інфікованості у 2020, 2023 і 2024 роках, при середньорічних температурах 18-20 °С і відносній вологості повітря вищій за 60 %. Окрім кліматичних факторів, на ступінь інфікованості кліщів, очевидно, найбільше впливає ступінь інфікованості патогенами мишоподібних гризунів чи інших тварин, на яких відбувалося попереднє живлення преімагінальних стадій цих членистоногих.

Отже, попри значний вплив кліматичних умов, на трофічну активність кліщі та їх епідеміологічний стан додатково впливають й інші фактори: активність самого населення, наявність проміжних живителів кліщів та й епідеміологічний стан проміжних хазяїв цих ектопаразитів.

Список літератури

1. <https://meteopost.com/ weather/archive>.
2. http://astro.km.ua/calendar/solar_risese/2021/10

УДК 632.76

**КАРАНТИННИЙ ШКІДНИК *FRANKLINIELLA*
*OCCIDENTALIS PERGANDE***

Прокоп'як М. З., Голіней Г. М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: mosula@chem-bio.com.ua

Інвазивні види комах негативно впливають на сільське господарство, зменшуючи врожайність культур, підвищуючи собівартість продукції та витрати на захист рослин. Вони посилюють залежність від пестицидів і порушують налагоджені програми інтегрованої боротьби зі шкідниками. У всьому світі ці шкідники завдають значної шкоди аграрному сектору, садівництву, квітникарству і лісовому господарству. Сьогодні